ERODI ANTIPAS U ERODIJIET OĦRA

Erodi Antipas li fuqu sa nitkellmu issa, jissemma f'Matt. 14, 1-6 u Mark 6, 14-22. Kien bin Maltake, waħda minnisa ta' Erodi l-Kbir. Erodi biddel aktar minn darba t-testment li bih kien għażel 'il dak li kellu jilħaq sultan warajh. L-aħħar testment kien għadu mhux imwettaq minn Awgustu meta miet Erodi, għalhekk qam il-ġlied bejn l-aħwa wara l-mewt ta' missierhom. L-imperatur għażel 'l Arkelaus, wieħed minn ulied Erodi, bħala sultan tal-Lhudija, ta' l-Idumija u tas-Samarija, u lil Erodi Antipas tah 'il Galilija u 'l Perea li kienet tasal sal-fortizza ta' Makeron, fuq ix-xatt tal-Lvant tal-Baħar Mejjet. Arkelaus fl-Evanġelju jissemma biss f'Matt. 2, 22. Għalkemm San Mattew igħid li kien isaltan wara Erodi missieru (2, 22), Arkelaus ma kellux it-titlu ta' sultan, u lanqas ma kien sultan ħuh Antipas, għalkemm fl-Evanġelji aktarx jissemma bħala sultan (ara Matt. 14, 9; Mark 6, 14, 22, 25-26). It-titlu ta' sultan fl-Evanġelji għandna nqisuh bħala titlu popolari, mhux bħala żball ta' l-Evanġelista.

Erodi Antipas hu msemmi fl-Evanġelju għal żewġ ħtijiet kbar: ir-rabta ta' żwieġ ħażin ma' Erodjas, mart ħuh Filippu, u l-qtigħ ir-ras ta' Ġwanni l-Battista (Matt. 14, 1-6; Mark 6, 14-22). Kien ukoll dan Erodi li ried jiddieħek bi Kristu meta Pilatu bagħtu għandu (Luqa 23, 7-12).

Il-bidu ta' dawk iż-żewġ delitti kien Ruma. Igħid Josefus Flavius li meta Erodi Antipas kien Ruma kien milqugħ minn żewġ Erodjas. F'qalb Antipas kibset imħabba lejn mart ħuh, u wegħidha li, malli jerġa' lura minn Ruma, jiżżewwiġha. Mart Antipas saret taf b'dan kollu u nfirdet minn żewġha u ħarbet għand missierha, is-sultan tan-Nabatin. Iż-żwieġ ta' Antipas ma' Erodjas kien ħażin għax sewwa hu kemm Erodjas kienu diġà miżżewġin u żwieġhom kienu ħajjin, imma wkoll għax Erodjas kienet mart ħu Antipas, u żwieġ bħal dan kien kontra l-Liġi (Lev. 18, 16). Kien dik il-ħabta li Ġwanni l-Battista ħareġ mid-deżert u beda jxandar l-indiema bħala thejjija għas-saltna tas-smewwiet li waslet. Ġwanni ċanfar 'l Erodi talli kien iż-żewweġ 'il mart ħuh kontra l-Liġi u Erodi qabdu u tefgħu l-ħabs (Matt. 14, 3-4). Josefus Flavjus igħid li Ġwanni kien magħluq il-ħabs għax Erodi beża' li Ġwanni, li l-kelma tiegħu kellha qawwa kbira fuq il-poplu, seta' jkun kaġun ta' xi tixwix fil-poplu. Aktarx li ż-żewġ raġunijiet, ta' l-Evanġelista u ta' Josefus Flavius, ingħaqdu flimkien biex iġiegħlu 'l Erodi jitfa' 'l Ġwanni l-ħabs. Iżda Erodi beża' joqtol 'il Ġwanni, u beża' minħabba l-poplu li kien iżommu bħala profeta (Matt. 14, 5), u beża' wkoll għax hu stess kien iżommu bħala bniedem qaddis (Mark 6, 20). Imma għalkemm kien jibża', ma dametx ġietu l-okkażjoni li joqtlu, u qatlu fil-ħabs ta' Makeron qrib il-palazz fejn Erodi u ħbiebu kienu jieklu u jixorbu u jitgħaxxqu bix-xbejba ta' Erodjas tiżfen quddiemhom.

ERODI AGRIPPA

Fl-Atti ta' l-Appostli (kap 12) jissemma Erodi ieħor sultan li qatel 'il Ġakbu, ħu Ġwanni, u tefa' 'l Pietru l-ħabs. Kien bin Aristobolu, bin Marjamne, it-tieni mara ta' Erodi l-Kbir. Trabba Ruma, indiehes mal-kbarat u

mas-slaten u wara ħafna taqlib il-fortuna, issa tajba u issa ħażina, irnexxielu jżid ma' l-artijiet li kellu l-Lhudija u s-Samarija u hekk ħa taħt idejh l-art kollha li kellu Erodi nannuh. Kien iħares il-Liġi u għalhekk kien maħbub mil-Lhud. Biex aktar jinħabb magħhom, qabad jippersegwita l-Appostli, qatel 'il Ġakbu, ħu Ġwanni, u għalaq 'il Pietru l-ħabs li kien meħlus b'miraklu, u dan juri li hu kien iħares il-Liġi mhux għax kien jemmen imma għax hekk kien jaqbillu.

Miet fis-sena 44 w.K. wara saltna qasira. Erodi Agrippa niżel Ċesarea għall-festi f'ġieh l-imperatur Klawdju li kien għadu kemm reġa' lura rebbieħ mill-Britannja. Hemm, iżid igħid Luqa, Erodi laqa' l-ambaxxaturi mibgħutin minn Tiru u Sidun biex jiftiehmu mas-sultan li kien xi ftit immasħan għalihom għax dawk l-portijiet kellhom kummerċ akbar mill-port ta' Ċesarea. F'dik l-okkażjoni Erodi deher fil-pubbliku liebes libsa minsuġa bi ħjut tal-fidda u tad-deheb li kien jilmaw fid-dija tax-xemx, u għamel diskors lill-poplu. Kif il-poplu ra s-sultan jiddi b'dik il-libsa u semgħu jitkellem, maħruġ minnu nnifsu beda jgħajjat: "Dan Alla, m'hux bniedem". Erodi feraħ b'dat-tifħir, imma fis-siegħa u l-ħin iħossu ħażin, qabdu uġigħ kbir u miet wara ħamest ijiem.

ERODI AGRIPPA T-TIENI

Fl-Atti ta' l-Appostli jissemma Agrippa ieħor sultan (kap 25 u 26) li kien bin Erodi Agrippa. Iżda billi dan fl-Iskrittura qatt ma jissemma bl-isem ta' Erodi, inħalluh barra. Anqas ma jissemma Erodi Filippu, bin Erodi l-Kbir. U għalhekk inħalluh barra wkoll.

P. P. Saydon.

IL-WIED TAL-MEJTIN

Qabel ma Ġesù ġie fid-dinja u għallem il-Liġi l-Ġdida, id-Djiena t-tajba l-waħdanija kienet id-Djiena tal-Lhud. Fid-dinja kollha kif iddur, in-nies kienu jemmnu b'ħafna allat qarrieqa: xemx, qamar, kwiekeb, u x'naf jien. Imma l-Lhud weħedhom, f'nofs dak it-taħwid kollu, żammew it-twemmin f'Alla wieħed li ma hux xemx, anqas qamar, anqas xi kewkba, imma li ħalaq ix-xemx u l-qamar u l-kwiekeb, u kull ma jingħaraf u ma jingħarafx mill-ħsus u mill-ħsieb.

Lil dan Alla, il-Lhud meta ħadu l-Palestina, bnewlu għemâra, li semmewha Qodos, f'nofs ta' għalqa kbira; u quddiem il-Qodos, waqqfu midbaħ u l-għalqa dawwruha b'sur. U f'nofs dik il-għalqa, fuq dak il-midbaħ, quddiem il-Qodos lill-Alla kienu jagħtuh qima bid-dbiħ ta' baqar u ħrief.

Bejn il-Lhud u Alla tagħhom kien hemm minn dejjem rabta kbira; u biex din ir-rabta tibqa' saħansitra wara l-mewt, il-Lhud meta jmutu kienu jridu jindifnu qrib il-għalqa, fejn kienet tinsab il-għemâra t'Alla, biex bħalli kieku jibqgħu taħt il-ħarsien tiegħu sa wara l-mewt. Għal hekk, billi taħt is-sur tal-għalqa mqaddsa hemm wied, u 'l fuq minnu hemm ġebel għoli, il-Lhud sa minn kif bnew il-Maqdes, bdew jindifnu ġewwa dak il-wied u max-xaqliba ta' dak il-ġebel. B'hekk, issa hemmekk jinsabu oqbra bla għadd. Oqbra u oqbra. Qabar ħada qabar. Kull fejn tħares oqbra. Tara dawk l-oqbra kollha, tifhem li hemm huwa l-Wied tal-Mejtin.

Ġerusalem mibnija fuq żurżieqa ta' għoljiet, tħares lejn ix-Xerq, jew tlugħ ix-xemx, u l-għalqa mqaddsa, jew Ha-